

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство аграрної політики та продовольства України
Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України
Департамент агропромислового розвитку
Херсонської обласної державної адміністрації
Спілка економістів України
Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет ім. Григорія Сковороди
Херсонський національний технічний університет
Бердянський університет менеджменту і бізнесу
Полтавська державна аграрна академія
Новокаховський гуманітарний інститут
Київського університету «Україна»
Каховський державний агротехнічний коледж**

Федерація професійних бухгалтерів
та аудиторів України

ДВНЗ «ХДАУ»

Кафедра обліку і оподаткування

ЗБІРНИК ТЕЗ

Всеукраїнської науково-практичної інтернет- конференції

**НАУКОВО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ
АГРАРНОЇ СФЕРИ: ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ І КОНТРОЛЬ**

21-22 листопада 2019 рік

м. Херсон

УДК [657:336.221]:338.43

НЗ4

Науково-економічні аспекти розвитку підприємств аграрної сфери: облік, оподаткування і контроль. Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція. - 21-22 листопада 2019 рік – Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2019. - 365 с.

Матеріали конференції спрямовані на науковий пошук, узагальнення та розроблення рекомендацій щодо можливих шляхів вирішення основних проблем розвитку обліку, аудиту та оподаткування підприємств аграрної сфери.

Рекомендовано до друку Вченою радою економічного факультету ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» (протокол №4 від 22.11.19 р.)

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Кирилов Юрій Євгенович, ректор ДВНЗ «Херсонський ДАУ», д.е.н., професор;

Аверчев Олександр Володимирович, проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності ДВНЗ «Херсонський ДАУ» д.с-г. н., професор;

Грановська Вікторія Григорівна, декан економічного факультету ДВНЗ «Херсонський ДАУ», д.е.н., доцент;

Мармуль Лариса Олександрівна, професор кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Херсонський ДАУ», д.е.н., професор;

Жосан Ганна Володимирівна, помічник з наукової роботи та міжнародної діяльності ДВНЗ «Херсонський ДАУ», к.е.н., доцент;

Ігнатенко Микола Миколайович, завідувач кафедри економіки ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький педагогічний університет імені Григорія Сковороди», д.е.н., професор;

Сарапіна Ольга Андріївна, завідувач кафедри обліку, аудиту і оподаткування Херсонського національного технічного університету, д.е.н., професор

Плаксієнко Валерій Якович, завідувач кафедри бухгалтерського обліку Полтавської державної аграрної академії, д.е.н., професор;

Скрипник Світлана Валентинівна, в. о. зав. кафедрою обліку і оподаткування, ДВНЗ «Херсонський ДАУ», к.е.н., доцент;

Рунчева Наталія Вікторівна, проректор з наукової роботи Бердянського університету менеджменту і бізнесу, к.е.н., доцент кафедри обліку і фінансів;

Корчагіна Віта Григорівна, проректор з наукової роботи Новокаховського гуманітарного інституту Київського університету «Україна», к.е.н., доцент.

Шевчук Анжела Василівна, викладач-методист, голова циклової комісії обліково-економічних дисциплін Каховського державного агротехнічного коледжу.

Тексти матеріалів тез подані в авторській редакції. Відповідальність за точність, достовірність і зміст поданих матеріалів несуть автори.

@ Херсонський державний аграрний університет, 2019

ЗМІСТ

1. НАУКОВО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	
Акулов Д.О., Круковська О.В. Дисконтування заборгованості в бухгалтерському обліку	10
Братчук Ю.О., Скрипник С.В. Вплив організаційно-технологічних особливостей видавничої діяльності на облікову систему	13
Буцхригідзе Є.В., Коваль С.В. Крадіжка та псування майна: порядок дій і документальне оформлення	15
Величко А.С., Мармуль Л.О. Базові принципи формування облікової політики для водопровідно-каналізаційного господарства	18
Волковська Л.О. Внутрішній контроль: економічна сутність та місце в системі управління	20
Грибовська Ю. М., Крупа К. П. Облік повернення товару покупцем	23
Грибовська Ю. М., Неженцева Т. О. Відповідальність за неподання фінансової звітності малих підприємств	24
Дерій О. І., Круковська О.В. Облік та оподаткування резерву сумнівних боргів	25
Дерій О.І., Ярова Знецінення запасів: облік та податкові наслідки	28
Дедіков В.О. Пристемський О.С. Казначейське обслуговування бюджетів об'єднаних територіальних громад в Україні	31
Драгота І.П. Шляхи вдосконалення обліку дебіторської заборгованості	33
Карнаушенко А.С. Особливості автоматизації обліку торговельних підприємств	36
Келлер Ю. А. Облікова політика підприємств України	40
Кириченко Ю. О. Порядок проведення інвентаризації	42
Кішканова Т.В. Економічна сутність фінансових результатів у системі бухгалтерського обліку	46
Корінь М. М. Імплементация автоматизованої інформаційної системи обліку в практичну діяльність вітчизняних підприємств	49
Королевич Н.Г., Оганезов И. А. Підвищення ефективності виробництва паливних брикетів і пеллет з костриці льону в республіці Білорусь	51
Кравчук А. О., Андрюшкова С.А. Заробітна плата в економіці України: рівень купівельної спроможності	54
Кравченко В.В. Облік процесу виробництва та постачання	57
Кривицька Є. О. Облік результатів первісного визнання сільськогосподарської продукції у фермерських господарствах	60
Кривицька Є. О. Інформаційні системи і технології бухгалтерського обліку в управлінні підприємством	62
Круковська А. В. Сутність власного капіталу як обліково економічної категорії	64

Круковська А. В.
Науковий керівник – Круковська О. В., к. е. н., доцент
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
м. Херсон

СУТНІСТЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ЯК ОБЛІКОВО ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ

Економічний стан будь-якого підприємства характеризується розміром капіталу, що належить йому, а успішна діяльність полягає в його примноженні й накопиченні. Основним джерелом фінансування діяльності суб'єктів господарювання є їх власні засоби. Саме капітал виражає власність. У момент створення підприємства таку функцію виконує його початковий капітал, який за своїм матеріальним складом є сукупністю активів, інвестованих засновниками (учасниками). У цей момент стартовий капітал підприємства втілюється в активах, інвестованих засновниками (учасниками) і відображає їх вартість. Майно підприємства складається з різноманітних матеріальних, нематеріальних і фінансових ресурсів – носіїв прав власності окремих суб'єктів, частки інвестованих коштів, а власний капітал є гарантією організації бізнесу.

Власний капітал є основним джерелом формування господарських засобів, що спостерігається із рівняння бухгалтерського балансу: «Актив = Власний капітал + Зобов'язання». Відмітимо, що величина власного капіталу найкраще характеризує результативність підприємства, а саме можна оцінити ефективність діяльності підприємства, успішної рентабельної роботи, його високої конкурентоспроможності на ринку і фінансової стійкості. Для кредиторів власний капітал є показником відповідальності і стабільності підприємства. Чим більший власний капітал і менша кредиторська заборгованість, тим кращі стосунки у підприємства з різними юридичними і фізичними особами.

Важливим є те, що в традиційній теорії бухгалтерського обліку капітал підприємства розглядається скоріше як пасив, а не актив, що засвідчує балансове рівняння (облікова модель): активи дорівнюють сумі власного капіталу та зобов'язань. Звідси, величина власного капіталу підприємства визначається як різниця між його активами та зобов'язаннями.

На нашу думку, поняття власний капітал необхідно розглядати двобічно. З одного боку, власний капітал – це засоби у їх грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, інвестовані у формування активів підприємства. З іншого боку, в результаті ефективної діяльності підприємство отримує доходи у формі нерозподіленого прибутку, сум дооцінки необоротних активів, а також додатково вкладений капітал.

Капітал має юридичне і економічне значення. Юридичне значення капіталу полягає передусім в тому, що його розмір визначає межі мінімальної матеріальної відповідальності, які суб'єкт господарювання має за своїми

зобов'язаннями. Економічна роль власного капіталу полягає в забезпеченні підприємства власними фінансовими ресурсами, необхідними як для початку, так і для продовження реальної господарської діяльності.

Згідно до національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань. Власний капітал показує частину майна підприємства, яка фінансується за рахунок коштів власників і власних засобів підприємства. По своїй суті він є не тільки основою для створення підприємства, а й стабільністю і продовженням його господарської діяльності.

Зазначене трактування відповідає балансовій теорії, запропонованій наприкінці XIX початку XX століття швейцарським науковцем Йоганном Фридрихом Шерром, відзначивши, що об'єктом бухгалтерського обліку є капітал фірми і його «кругообіг». Із наведеним погоджується М.Т. Білуха, який розглядаючи елементи методу бухгалтерського обліку, зазначає, що метод – це сукупність конкретноемпіричних методичних прийомів відображення обігу капіталу у процесі нагромадження, збереження та використання для подальшого його зростання».

Тлумачення власного капіталу наведеного у національному стандарті бухгалтерського обліку поділяють та висвітлюють у своїх працях багато вітчизняних науковців, зокрема: Н. Ткаченко, С. Зубілевич, Ф. Бутинець, Н. Верхоглядова, В. Орлова, С. Ногіна. З наведеного випливає, що зазначені науковці здійснювали уніфікацію трактування категорії «власний капітал». Разом з тим, інша група дослідників вважає, що наведене визначення, яке сформовано за залишковим підходом, у повній мірі не розкриває економічної сутності власного капіталу. Так, В. Сопко стверджує, що бухгалтерське трактування останнього не дає відповіді на питання, які критерії мають застосовуватися для визначення окремих складових частин власного капіталу.

У сучасній економічній літературі науковці залежно від об'єкта і предмета дослідження наводять різні трактування власного капіталу, які з розвитком економічної системи постійно доповнюються та трансформуються. Наявність різнобічних підходів до трактування категорії «власний капітал» пояснюється відсутністю єдиного нормативного документа, який би регулював методологічні засади відображення у бухгалтерському обліку інформації про такий капітал. Варто зазначити, що Господарське законодавство України регулює порядок формування та змін окремих складових власного капіталу, а ряд Національних стандартів бухгалтерського обліку визначають методику облікового відображення активів, зобов'язань, доходів, витрат і результатів діяльності, операції за якими мають прямий чи опосередкований вплив на зміну значення досліджуваного об'єкта обліку.

Поняття «власний капітал» не має однозначного визначення, що пояснюється також і різноспрямованими функціями, які визначаються наявністю декількох суб'єктів економічних відносин, які мають різні інтереси стосовно досліджуваного об'єкта управління. У переважній більшості

наведених вище визначень власний капітал розглядається як загальна вартість засобів (майна) суб'єкта господарювання, що не розкриває повною мірою сутність досліджуваної дефініції. Зазначене пояснюється тим, що власний капітал, як об'єкт обліку, є важливим джерелом утворення господарських засобів та надає уявлення про структуру власних джерел підприємства.

Натомість засоби, внесені засновниками у господарську діяльність товариства, є активами, які, як очікується, повинні приносити підприємству економічні вигоди. На наш погляд, ключовою ознакою у визначенні сутності власного капіталу є розкриття його змісту не з позиції сумарної вартості вкладених засновниками активів у господарську діяльність емітента корпоративних прав, а з точки зору власного джерела утворення ресурсів, яке є частиною усього капіталу підприємства.

В міжнародних стандартах бухгалтерського обліку не використовується такий термін як «власний капітал», еквівалентом до нього в зарубіжній практиці є поняття «чисті активи» (net assets).

Отже, власний капітал – це власні джерела підприємства, які вкладені (внесені) засновниками або залишені ними на підприємстві з уже оподаткованого прибутку. Ці складові відображають суму, яку власники (засновники) передали в розпорядження підприємства як внески, чи залишили у формі нерозподіленого прибутку, або суму, що її підприємство одержало у своє розпорядження ззовні (від інших підприємств) без повернення.

Такі категорії як «актив», «майно», «документ», «власність» більш характеризують власний капітал як бухгалтерську категорію, тобто перший розділ у пасиві балансу «Власний капітал»; категорії «цінність», «засоби» більш відображають економічну сутність капіталу і підкреслюють юридичне право на цінності та засоби підприємства.

Список використаних джерел

1. Петренко Н. І. Бухгалтерський облік і контроль операцій з руху пасивів підприємства: проблеми теорії, методології, практики: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2012. 544 с.
2. Загальні вимоги до фінансової звітності. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, затверджений наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 № 7. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 20.11.2019 р.).
3. Пушкар М. С. Ідеальна система обліку: концепція, архітектура, інформація: монографія. Тернопіль: Карт-бланш, 2011. 336 с.
4. Білуха М. Т. Теорія бухгалтерського обліку: [підручник для студ. екон. спец.]. К. : Вид-во Київ. нац. екон. ун-ту, 2000. 692 с.
5. Сопко В. В. Бухгалтерський облік капіталу підприємства (власності, пасивів): монографія. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.